

"Lynghoveds" historie

Fra egns-
skildringen
"En Vandring
omkring
Lynghoved-
bakken,"
skrevet af
Jens Sølvsten,
har vi lånt
følgende
afsnit fra
Ry Egnsarkiv:

På den anden side af bakken lå slægtsgården "Lynghoved". Om dens historie har jeg læst og fået fortalt følgende:

I 1835 sælger Søren Rasmussen fra "Rugård" en gård i Siim by, med tilhørende marker, som strækker sig helt ned, hvor Ry by nu ligger, i alt ca 150 tdr land - til den Siim bysmed Christen Sørensen og hustru Karen Jørgensdatter.

Christen Sørensen flytter i 1842 gården ud på marken i læ af lyngbakken og kalder den for "Lynghoved". Han brænder selv stenene til gården i et lille teglværk ved Knudsø.

Christen Sørensen og hustru overdrager i 1859 gården for 1500 rigsdaler til deres datter, Ane Marie Christensdatter og svigersønnen, Jørgen Andersen fra Tørring.

Efter sin hustrus død sælger Jørgen Andersen i 1896 "Lynghoved" til sine to sønner, Christen Andersen og Anders Jørgen Andersen mod, at faderen kommer på aftægt på gården.

Der blev ved den lejlighed udformet en aftægtskontrakt, som jeg har haft lejlighed til at læse. Det er interessant læsning, men da den fylder 7 håndskrevne sider, har jeg valgt at fremdrage de punkter, som jeg finder mest interessante. Der fremgår af aftægtskontrakten følgende:

Vi underskrevne Christen Andersen og Anders Jørgen Andersen forbinder os herved til vor fader, Jørgen Andersen, så længe,

han lever, at udrede følgende aftægtsydelse og præstationer som leveres på hans bopæl og bestandig forud, nemlig:

Et tofags værelse med fælles indgang. Ligeledes er han forbeholdt ret til afbenyttelse af den gamle have med deri værende frugttræer, ligesom ret til fri passage overalt på gårdens bygninger og dens marker. Årligt leveres aftægtsmanden på hans bopæl i gode, sunde og forsvarlige varer følgende: 4 td rug, 3 td byg, 1½ td malt, 4 skp byggryn, 4 skp boghvedegryn, 4 pd humle, 4 pd god ost, alt hver 1. maj og 1. november med halvdelen hver gang. Desuden 4 skp salt, 10 pd fåretalg og 4 td kartofler til hver november. En gris af levende vægt mindst 200 pd inden 1. november. Desuden 75 pd smør (natursmør) med 1½ pd hver uge, samt endvidere 2 pd til hver af højtiderne. 1 eller 2 levende ænder hver Mortensdag og 1 læs strøsand, når det påfordres. Hver morgen straks efter morgenmalkningen leveres ham 5 pot ny-malket mælk. Endvidere betaler vi ham årligt som vederlag for forskellige oprindelig betingede kolonialvarer 64 kr, der erlægges 1. maj og 1. november, hver gang med halvdelen.

Kornvarerne skulle vi uden udgift for aftægtsmanden og når han forlanger det, besørge til mølle, her malet og derefter

hjemført til hans bopæl, ligesom vi om forlanges skal lade hans brød bage, øl brygge og klæder samt linned vaske og tørre.

I vor faders alderdom og mulige sygdom skulle vi yde ham den fornødne pleje og omsorg. Skulle han imidlertid ønske at holde et tyende, ere vi pligtige til årlig at betale ham til hendes løn 60 kroner. Kosten ere os uvedkommende.

Når og så ofte det forlanges, skal vi befordre aftægtsnyderen til og fra kirke, ligesom vi i sygdomstilfælde skal lade læge og præst hente og hjemkjøre, samt den fornødne medicin hjembringe fra Apoteket.

Når aftægtsmanden afgår ved døden, skulle vi lade ham hæderlig og anstændig begrave, som det sig bør for en gårdmand i Siim.

Underskrives herved:

Christen Andersen

Anders Jørgen Andersen

I år 1900 køber så Anders J. Andersen sin broders andel af gården og overtager samtidig aftægtsforpligtelserne for deres fader.

Anders J. Andersen bliver i 1899 viet til Ane Kathrine Jakobsen fra "Vester Nygård". Men hun døde i 1901 af tuberkulose.

Anders J. Andersen bliver i 1903 viet anden gang. Denne gang med Kathrine Jakobsen også fra "Vester Nygård" (en søster til Ane Kathrine). De fik to børn, Kathrine og Jørgen Andersen.

Anders J. Andersen var en dygtig landmand, velanskrevet og respekteret på egnen. Han skænkede i 1906 grunden til Ry kirkegård og gav også grunden på toppen af Lynghovedbakken til mindesmærket for Vilh. Kyhn.

Efter sin faders død i 1910 og sin hustrus død i 1924 over-

drager han gården til sin søn Jørgen Andersen. Han havde i nogle år arbejdet som kontrolassistent samt været på landbrugsskole. Han bliver i 1937 viet til Astrid Krestensen fra Fiirgårde.

Anders J. Andersen blev boende på gården til sin død i 1948.

Gården var - som de fleste gårde - dengang stråttækt. Stuehuset fik dog tegltag i 1916. Jørgen Andersen fornyede to af længerne, og det er disse, som står tilbage, og som benyttes af spejderne og skytterne.

Ved siden af gården lå der en trælade, som blev benyttet til halm og til maskinhus, og den husede også "Ry Brandvæsen". "Brandvæsenet" var en håndbetjent sprøjte med vippestang, så der var plads til 2-3 mands betjening i begge ender.

Sprøjten var monteret på et trækar, som antagelig kunne rumme ca 300 liter vand. Den stod sammen med slangerne på en fjedervogn - parat til at rykke ud. Gårdens folk skulle så spænde hestene for vognen og hurtigst muligt køre til brand-

stedet, hvor sprøjten blev læsset af vognen. Regelen var så, at omkringboende landmænd kørte vand i deres ajletønder til forsyning af sprøjten.

Det vides, at sprøjten var i brug sammen med brandsprøjten fra Jaungyde ved den store brand i Siim i 1923, hvor der i en kraftig blæst fra sydvest brændte fire stråttækte gårde. Den var også i brug, da Juhls lade ved Fiirgårde nedbrændte i 1929.

Jørgen Andersen og hans hustru, Astrid, fik to børn, Kathrine og Anders. De afhændede "Lynghoved" til Dover kommune i 1964, og byggede så et hus på Skansehøj lige bag gårdens længer - og som Jørgen selv sagde: "lige i Hans' mødding".

Jørgen Andersen døde i efteråret 1991.

Datteren fra "Lynghoved" - Kathrine Andersen - blev viet i 1929 til Hans Nielsen fra Harlev. De første to år boede de på "Lynghoved" og arbejdede der. Men købte så "Skansehøj" i 1931.

(Ry Egnarkiv har åbent mandag og tirsdag 15-17)

